

Vrt novih kombinacij

GREAT DIXTER JE POSESTVO NA JUGOVZHODU ANGLEŠKE POKRAJINE SUSSEX. NA NJEM STA V NELOČLJIVO CELOTO POVEZANA HIŠA IN VRT, KJER JE VSE SVOJE ŽIVLJENJE BIVAL IN USTVARJAL CHRISTOPHER LLOYD (1921–2006), EDEN NAJVEČJIH VRTNARJEV DRUGE POLOVICE PREJŠNJEGA IN ZAČETKA NOVEGA STOLETJA. NJEGOVE ŠTEVILNE KNJIGE IN ČLANKI, KI JIH JE OBJAVLJAL V STROKOVNIH REVIJAH IN ČASNIKI, SO NAVDUŠEVALI IN BILI VIR NAVDIHA ZA MNOŽICO LJUBITELJEV IN VRTNARJEV.

V rtnarjenje je bilo del Lloydovega življenja od rane mladosti. Na svojih mešanih gredah, kjer so skupaj posajena tako manjša drevesa, grmovnice, trajnice, čebulnice kakor enoletnice in drugo sezonsko cvetje, je skozi desetletja preizkušal različne kombinacije rastlin, ki jih je združeval predvsem po barvi. Znan je bil po tem, da je ustvarjal nemogoče preplete barv, kar se je včasih izkazalo za popoln uspeh, drugič pa za »poskus«, ki si ga je

bilo vredno zapomniti zato, da ne bi kdaj doma poskušali česa podobnega. Z neposrečenimi kombinacijami je večkrat sprožil kritike, vendar ga to ni motilo pri ustvarjalnem delu.

Navduševalo so ga tudi naključne kombinacije rastlin, zlasti ko so se samosevne trajnice na lepem pojavile na najrazličnejših koncih gred. Jesensko pobiranje semen in razmnoževanje rastlin je bilo nasploh njegovo ljubo opravilo. O tem si je veliko dopisoval z legendarno angleško vrtnarico Beth Chatto. V pismih sta si tako dolgo izmenjevala izkušnje, da je na koncu nastala celo knjiga – *Dear Friend and a Gardener*, ki je vir koristnih nasvetov za vsakega vrtnarja. Lloyd je na svojem vrtu vzgojil in učil veliko število vrtnarjev in ljubiteljev, saj je bilo izobraževanje eno od njegovih poslanstev. V zadnjih letih življenja ga je spremljal in bil njegova desna roka Fergus Garrett, ki zdaj vodi vrt in s sodelavci skrbi za njegovo zapuščino.

V SKLADU Z LOKALNIM DUHOM

Christopher Lloyd je življenje preživel na družinskem posestvu Great Dixter. Zgodovina posestva in njegovih številnih zgradb sega daleč nazaj v leto 1220, ko je bilo ime Dixter prvič zabeleženo v pisnih

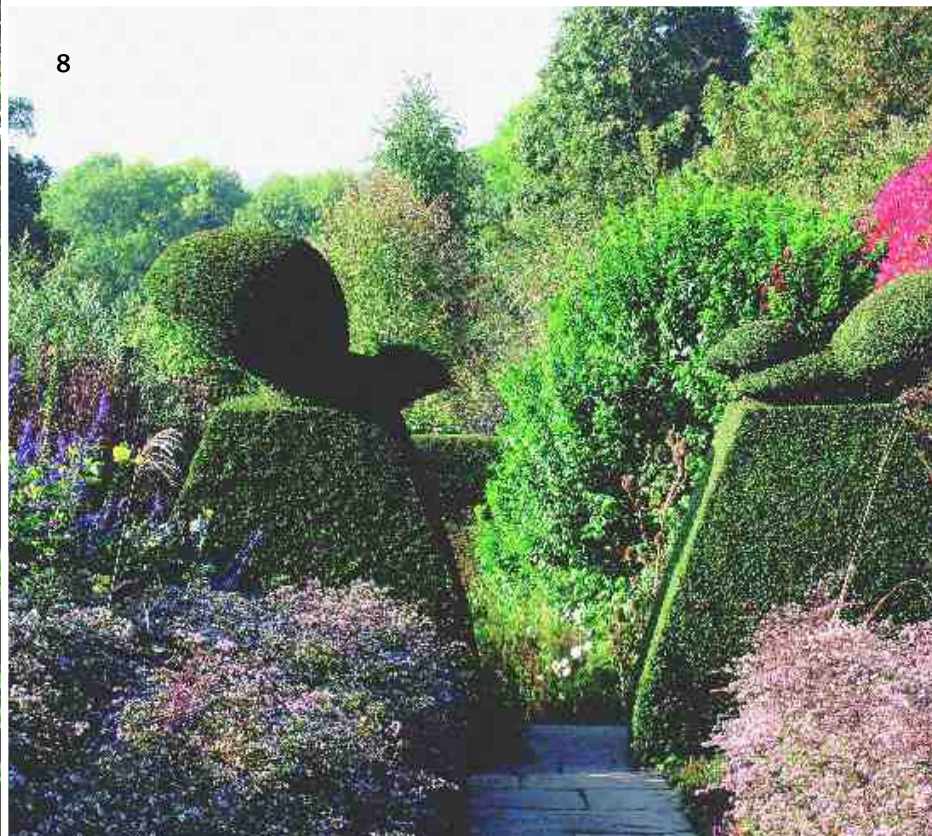
1. VHOD V HIŠO, KI JE DELO ZNAMENITEGA ARHITEKTA EDWINA LUTYENSA, KRASIJO POSODE S SEZONSKIM CVETJEM. HIŠA JE ZAPRATA ZA SPLOŠNO JAVNOST, TAKO DA SI LAHKO NJENO NOTRANJOST OGLEDAMO LE OB POSEBNIH DOGODKIH.

2. POT IZ ENEGA DELA VRTA V DRUGEGA VODI POD ZANIMIVIM OBOKOM, ZAMISLIJO LUTYENSA, KI JE ZNAL NA ZANIMIVE NAČINE UPORABITI PREPROSTE MATERIALE, KOT JE OPEKA. ČAR OBOKOM IN STOPNICAM DAJO TUDI RASTLINE, KI SO SE UGNEZDILE V RAZPOKE.

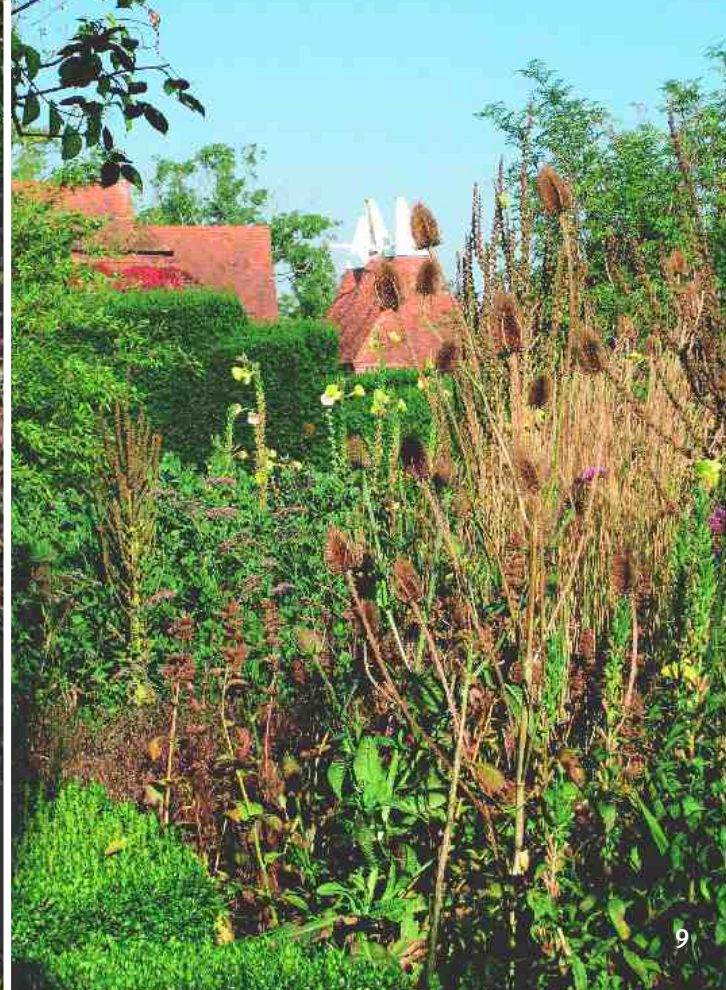
3. DIMNIKI NA SKEDNJU SO PRAV ZANIMIVE OBLIKE IN SO VIDNI Z NAJRAZLIČNEJŠIH KONCEV VRTA. V OSPREDJU FOTOGRAFIJE SO DALIJE, JESENSKE ASTRE IN OKRASNA TRAVA SRŠICA, CALAMAGROSTIS X ACUTIFLORA 'KARL FOTHERSTER', KI JO NA VRTU ZASLEDIMO VEČKRAT.

REPORTAŽA: GREAT DIXTER

4. LINDA JONES, KI UREJA SEZONSKE PUBLIKACIJE VRTA, PRIREJA DOGODKE ZA T. I. PRIJATELJE VRTA IN SKRBI ZA PRITOK SREDSTEV ZA FUNDACIJO. POMOČNIK GLAVNEGA VRTNARJA, TOM COWARD, JE IZKUŠEN IN PREFINJEN VRTNAR, KI ZADNJI DVE LETI SNUJE BARVNE KOMBINACIJE NA VRTU.

5. PANEŠPLJA, COTONEASTER HORIZONTALIS, SE S SVOJO PREVISNO OBLIKO RASTI IN RDEČIMI PLODOVI LEPO DOPOLNUJE S SVETLO MODRIMI CVETOVIM ASTRE, ASTER 'LITTLE CARLOW'. ORANŽNA RAKETICA, KNIPHOFIA SP., V OZADJU CVETI ZA TA LETNI ČAS KAR PREVEČ RAZKOŠNO.

6. VEČINO RASTLIN VZGOJIJO SAMI IN SO NA RAZPOLAGO TUDI OBISKOVALCEM. VRTNARIJA JE ZNANA PO ZANIMIVIH TRAJNICAH, REDKIH ENOLETNICAH IN PO VELIKI ZBIRKI SROBOTOV.

7. ZNOTRAJ ŽIVIH MEJ IZ STROGO REZANE TISE SE SPREHAJAMO PO ŠTEVILNIH POTKAH, OB KATERIH SO GREDE S TRAJNICAMI IN GRMOVNICAMI.

8. V RAZLIČNE PTIČE OBLIKOVANI TOPIARIJI IZ TISE SO ZELO ZAHTEVNI ZA VZDRŽEVANJE. NATANČNO JIH OBLIKUJEJO VSAKO LETO, SAJ TISA V ANGLEŠKEM PODNEBJU HITRO RASTE.

9. GREDE SO POLNE NAJRAZLIČNEJŠIH RASTLIN, MED KATERIMI SE POJAVLJAJO TUDI NAKLJUČNI SEJANCI.

10. ZELO STARA LESENA SAMOKOLNICA, KI JE PRIPADALA CHRISTOPHERJU LLOYDU.

virih, najstarejša še obstoječa zgradba pa je nastala leta 1450. Na posestvu so se ves čas menjali lastniki. Leta 1910 ga je kupil Nathaniel Lloyd, uspešen in bogat trgovec, ki se je upokojil že v svojih zgodnjih štiridesetih letih ter se posvetil svojim hobijema – lovu in igranju golfa. Poročil se je s hčerjo ravno tako bogatega londonskega odvetnika in imela sta šest otrok; Christopher je bil najmlajši.

Nathaniel Lloyd se je takoj po nakupu posestva lotil temeljite obnove tako zgradb kot vrta oziroma kmetije. Sprva je sodeloval s takrat znamenitim arhitektom sirom Ernestom Georgeem. Pri idejah se nista ravno ujela, saj je arhitekt razmišljal predvsem o rušenju starih objektov in novogradnji, torej nekakšni viktorijanski hiši, Lloyd pa je želel stavbe ohraniti in jih obnoviti. Njuna pot se je razšla, hkrati pa je lastnika navdušil Edwin Lutyens (1869–1944), ki je bil učenec Ernesta Georgea. Lutyens je bil kot arhitekt poznan in priznan že v svojih zgodnjih dvajsetih letih. Priznanje so mu prinesli načrti za serijo podeželskih hiš, pri katerih je uporabljal predvsem lokalne gradbene materiale, značilne za tisto pokrajino, ki pa jih je znal razporediti in oblikovati na svoj način. Tako so obnovili stara poslopja, iz drugega dela pokrajine prenesli, obnovili in priključili obstoječim zgradbam še eno staro poslopje, da je bilo v hiši

REPORTAŽA: GREAT DIXTER

dovolj prostora za veliko družino. Lutyens je zasnoval tudi vrt, ki v prvotni obliki obstaja še danes. Posebno lepe so številne potke, stopnice, zidovi, oboki, klopi in drugi elementi, ki nosijo arhitektov pečat.

RAZLIČNI DELI, RAZLIČNI OBRAZI VRTA

Pri zasnovi vrta sta z Lutyensom sodelovala tudi Christopherjeva mati in oče. Mati je bila navdušena nad travniškimi rastlinami, tako da je travnik še zdaj del vrta – in to celo na dveh koncih: v sadovnjaku, kjer raste dobrih sto let stara hruška viljamovka, ki še zmeraj obrodi, ter takoj za vhodom na vrt. Travniki so lepi predvsem maja in junija, ko na njih cveti množica divjih rastlin, med katerimi so posebno ponosni na kukavice. Oče je oblikoval t. i. potopljeni vrt, *Sunk Garden*, z vodnim motivom in bogato zaseditvijo. V tistem času so posadili tudi žive meje iz tise. V delu vrta, ki se zdaj imenuje kar *Topiary*, so iz njih v poznejših letih začeli oblikovati različne motive ptic. Ker v vlažnem angleškem podnebnju z milimi zi-

mami in nikoli vročimi poletji tise zelo hitro rastejo, jih morajo rezati vsako leto. To je precej zahtevno in natančno delo. Ponavadi začnejo avgusta in včasih končajo še le novembra. Mešane grede oziroma t. i. *Long Border* so grede, na katerih rastejo najrazličnejše rastline, od grmovnic, trajnic, enoletnic do manjših dreves. Na njih preživijo vrtnarji kar precej časa, tako da so vedno videti polne in zanimive. Enoletnice in sezonsko cvetje sadijo in menjajo tudi do trikrat na leto. Vse sadike že vnaprej pripravijo v vrtnariji. Zanimiv je tudi eksotični vrt, *Exotic Garden*, ki je poln rastlin, kot so banane, palme, kane in druge, predvsem z velikimi barvitimi listi ali razkošnimi cvetovi z močnim vonjem. Eksotični vrt je najnovejši del vrta, saj sta ga pred desetletjem skupaj zasnovala Christopher Lloyd in glavni vrtnar Fergus Garrett. Poleg vrtnarije, obzidnega vrta, kjer gojijo zelenjavo, je tu še del, ki se imenuje *The High Garden*. Gre za nekakšne vrtno sobe, obdane z visokimi živimi mejami iz tise, znotraj katerih so grede s trajnicami.

OD APRILA DO OKTOBRA

Great Dixter je vedno poln obiskovalcev, ne glede na vreme. Za vzdrževanje in ohranjanje Lloydove zapuščine so ustano-

vili sklad, ki skrbi za zbiranje finančnih sredstev za oskrbo tako vrta kot znamenitih lesenih stavb. Na vrtu je zaposlenih šest ljudi, stalno pa imajo na praksi študente in vrtnarje z najrazličnejših koncev sveta. Deluje tudi združenje prijateljev vrta, za katere organizirajo še posebna predavanja, praktične prikaze del, na primer, kako posaditi gredo s trajnicami, kako jo potem vzdrževati in podobno. Prav tako gostijo različne seminarje, letos decembra bodo prvič izvedli božični sejem, na katerem bomo mogoče kupiti lokalne, ročno izdelane izdelke, zraven pa spada še vrtnarija, ki je znana po lepem izboru trajnic, enoletnic in srobotov. Vrt je za obiskovalce odprt od začetka aprila do konca oktobra. Takrat ga začnejo vrtnarji pripravljati na zimo in pobirati seme številnih rastlin, ki bodo naslednjo sezono na razpolago obiskovalcem ali jih bodo posadili na gredah.

Great Dixter je vrt, poln različnih motivov, detajlov, ki v človeku vzbujajo različna razpoloženja in porodijo najrazličnejše ideje. Vsekakor eden izmed tistih, ki si jih je ob obisku Velike Britanije vredno ogledati.

BESEDILO IN FOTOGRAFIJE
BERNARDA STRGAR

11. PISANA MEŠANA GREDA, KI JE SESTAVLJENA IZ GRMOVNIC, TRAJNIC, ČEBULNIC IN SEZONKEGA CVETJA. VSAKO LETO JE MALO DRUGAČNA, SAJ NA NJEJ PREIZKUŠAJO NAJRAZLIČNEJŠE BARVNE KOMBINACIJE.

